

Jaarlijks overzicht dierenwelzijn

In februari 2010 brengt minister Gerda Verburg van LNV de eerste 'Staat van het Dier' uit. Elk jaar moet dit rapport inzicht geven in hoe het in Nederland met het dierenwelzijn en de diergezondheid gesteld is. Nederland is het eerste land in Europa dat een dergelijke monitoring opzet.

Minister Verburg schrijft in een brief aan de Tweede Kamer welke meetpunten de 'Staat van het Dier' bevat om te weten of de welzijns- en gezondheidsdoelen dichterbij zijn gekomen. De 'Staat van het Dier' is gebaseerd op onderzoek van de Animal Sciences Group (ASG) van Wageningen UR en richt zich op landbouwhuisdieren, paarden, hobbydieren, kweekvis, huisdieren, circusdieren en dieren-tuindieren. Proefdieren zijn er niet in opgenomen, omdat voor hen andere regels gelden.

Outcome

ASG onderscheidt twee soorten meetpunten om de gezondheids- en welzijnsstaat van dieren te meten: Outcome en Output. Outcome-meetpunten geven weer wat voor welzijnsverbeteringen het dier zelf ervaart. Deze meetpunten zijn slechts beperkt beschikbaar

en worden op dit moment verder ontwikkeld door het EU-project Welfare Quality. Nederland neemt daarbij het onderzoek naar dierenwelzijnsindicatoren voor vleeskalveren voor zijn rekening.

Output

Output-meetpunten geven de resultaten weer van activiteiten die tot doel hebben het welzijn van dieren te verbeteren. Bijvoorbeeld: hoeveel bedrijven passen bovenwettelijke welzijns-eisen toe; hoeveel consumenten laten dierenwelzijn meewegen bij de aankoop van vlees; hoeveel koeien worden jaarlijks de wei in gestuurd.

LTO: ongekend prijsverval

De gemiddelde prijs die boeren in 2008 kregen voor hun melk, was de hoogste in de afgelopen tien jaar. Als de huidige melkprijs echter zo slecht blijft als in de eerste helft van dit jaar, zal de gemiddelde opbrengst de laagste worden van het afgelopen decennium. Dit blijkt uit de tiende editie van de Internationale melkprijsvergelijking van LTO. "Uit deze cijfers komt op een ondubbelzinnige manier naar voren dat melkveehouders vrijwel geheel afhankelijk zijn van ontwikkeling op de markt. Gezien de wijzigingen van het EU-zuivelbeleid wisten we dat de prijzen meer zouden gaan fluctueren, maar een prijsverval zoals we nu meemaken heeft niemand voor mogelijk gehouden", zei voorzitter Siem Jan Schenk van de LTO-vakgroep melkveehouderij. Als de melkprijs met een dubbeltje per kilo daalt, leidt dit op een bedrijf met 6 ton melk (rond 75 melkkoeien) tot een omzetzaling van 60.000 euro per jaar, zo becijfert Schenk. "Een melkprijsverschil van 5 cent per liter over tien jaar betekent voor een melkveehouder al snel het hebben van een inkomen of niet", aldus Schenk.

Regels handel in paarden verbeterd

De veterinaire autoriteiten van België, Luxemburg en Nederland hebben het memorandum uit 2007 voor handel in paardachtigen vernieuwd. De afspraken die het verkeer van paarden in bepaalde gevallen binnen de Benelux makkelijker maken, zijn nu duidelijker vastgelegd.

Dankzij het memorandum is het binnen de Benelux niet meer nodig om alle paarden 48 uur voor vervoer te inspecteren. Fok- en gebruikspaarden zijn daarnaast ook vrijgesteld van een gezondheidscertificaat. Wel moeten ze over een paspoort beschikken. Voor slachtpaarden veranderde er niets, zij moeten bij elke verplaatsing naar een ander Beneluxland worden geïnspecteerd vóór vertrek en ze moeten een identificatiedocument en gezondheids-certificaat hebben.

Duidelijker

Sinds 1 juli gelden de nieuwe regels van het memorandum. Daarin zijn de categorieën paardachtigen en de doelen van het transport die in aanmerking komen voor de vrijstellingen beter omschreven. Ook zijn verwijzingen naar Europese regelgeving geactualiseerd. De vrijstellingen gelden voor geregistreerde paardachtigen (stamboekpaarden) en voor als fok- en gebruiksdieren gehouden paardachtigen. Voor deze categorieën paarden gelden de vrijstellingen alleen als het vervoer plaatsvindt voor:

- het berijden of geleiden voor sportieve of recreatieve doeleinden;
- deelname aan culturele manifestaties;
- tijdelijk weiden of voor werkzaamheden;
- vervoer naar een dierenkliniek.

Geitenmest tot compost

Geitenbedrijven waarop geen Q-koorts is vastgesteld, kunnen hun mest industrieel composteren. Deze regelgeving stelt minister Verburg in na een advies van het Bureau Risicobeoordeling (BuR), onderdeel van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA). Het advies om de mest van bedrijven waar wel Q-koorts is gemeld te verbranden, neemt de minister niet over.

Naar aanleiding van de heersende Q-koorts is het BuR om advies gevraagd over wel ke alternatieven er bestaan voor veehouders met meer dan 50 geiten die hun mest moeten opslaan op het erf. Voor geitenbedrijven die geen Q-koorts hebben gemeld, adviseert het BuR om industriële compostering toe te staan. Om elk risico tot aanwezigheid van de Q-koortsbacterie uit te sluiten, moet het eindproduct, de ontstane compost, nog een uur lang worden gepasteuriseerd bij 70 graden. Daarnaast adviseert het BuR om geen mest aan te bieden aan biogasinstallaties om te voorkomen dat de bacterie in het gasnet terecht komt. Dit was al verboden en blijft zo.

Niet verbranden

Voor de vijf bedrijven waarvan op dit moment bekend is dat er Q-koorts heerst, adviseert het BuR om de mest te verbranden. Dit zou de enige optie zijn waarbij met zekerheid kan worden gezegd dat alle bacteriën worden gedood. Maar minister Verburg neemt dit advies niet over, omdat er volgens haar grote risico's kleven aan de behandeling van de mest voordat het in de verbrandingsoven verdwijnt. Ten eerste moet de stal uitgemest worden, waarbij door verwaaiing de miljoenen bacteriën zich makkelijk kunnen verspreiden. Een ander risico is dat bij de verbrandingsoven de mest verhaakseld wordt, waarmee hetzelfde verwaaiingsgevaar ontstaat.

Onderzoek overleving bacterie in mest

Omdat er onvoldoende wetenschappelijke kennis is over de overleving van de Q-koorts-bacterie in mest, adviseert het BuR hier onderzoek naar te laten uitvoeren. Dit onderzoek is reeds in gang gezet en wordt gedaan door het Centraal Veterinair Instituut (CVI), de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). De eerste resultaten worden eind van dit jaar verwacht.

GEITENMEST

De mest op een besmet geitenbedrijf lijkt een groot reservoir van de Q-koortsbacterie.

Foto: Wilma Wolters

Goed voor de portemonnee

Vanochtend reed ik in Overijssel door een mooi landschap met grazende koeien. Beweiding is een mooi gezicht! Maar van alleen een mooi gezicht kan een boer niet leven. En dat hoeft ook niet. Ik ben er namelijk van overtuigd dat beweiding geld oplevert. Niet iedereen is het daar mee eens. Er zijn veehouders die de koeien binnen houden omdat zij vinden dat dit meer geld oplevert én er zijn veehouders die de koeien naar buiten doen omdat zij vinden dat dit meer geld oplevert. En adviseurs heb je ook in deze twee soorten. Hoe kan dat toch? Het lijkt wel alsof elke veehouder en adviseur precies kiest wat het beste in zijn of haar straatje past. En dat klopt ook wel: uit onderzoek weten we dat persoonlijke voorkeur de belangrijkste factor is bij het besluit om al dan niet te weiden. Terug naar het saldo. In het algemeen heeft beweiding toch echt een lagere kostprijs dan opstallen. En dat is in deze tijden van lage melk-opbrengsten nog belangrijker dan voorheen. Van oudsher is weidegras economisch gezien al een erg aantrekkelijk voedermiddel. De koe selecteert, oogst en transporteert het gras immers zelf. Tege-lijkertijd zorgt zij voor verspreiding van mest en urine over het grasland. Door schaalvergroting, verdergaande automatisering, wet- en regelgeving is de melkveehouderijsector veranderd. Het economische voordeel van beweiden is gebleven, al is het verschil tussen weiden en opstallen wat kleiner geworden. Ook onder moeilijke omstandigheden is beweiding economisch gezien voordeliger (project Koe & Wij). Alleen bij erg kleine huiskavels maakt het voor de cijfers niet zo veel uit of er opgesteld wordt of beweid. Dus waarom kiezen veehouders dan toch voor stoppen met beweiden? Beweiding wordt nog wel eens moeilijk gevonden, er is kennis en ervaring voor nodig. Er zijn nieuwe inzichten naar beweiding op bedrijven van de toekomst nodig. Nieuwe, relatief eenvoudige beweidingssystemen moeten worden ontwikkeld en getest. En er is een goede advisering nodig. De lezers van V-focus draaien hun hand daar niet voor om, toch? Ik reken er op dat onze kinderen ook nog vaak mogen genieten van veel koeien in de wei.

Agnes van den Pol - Van Dasselaar
Clusterleider
Animal Sciences Group